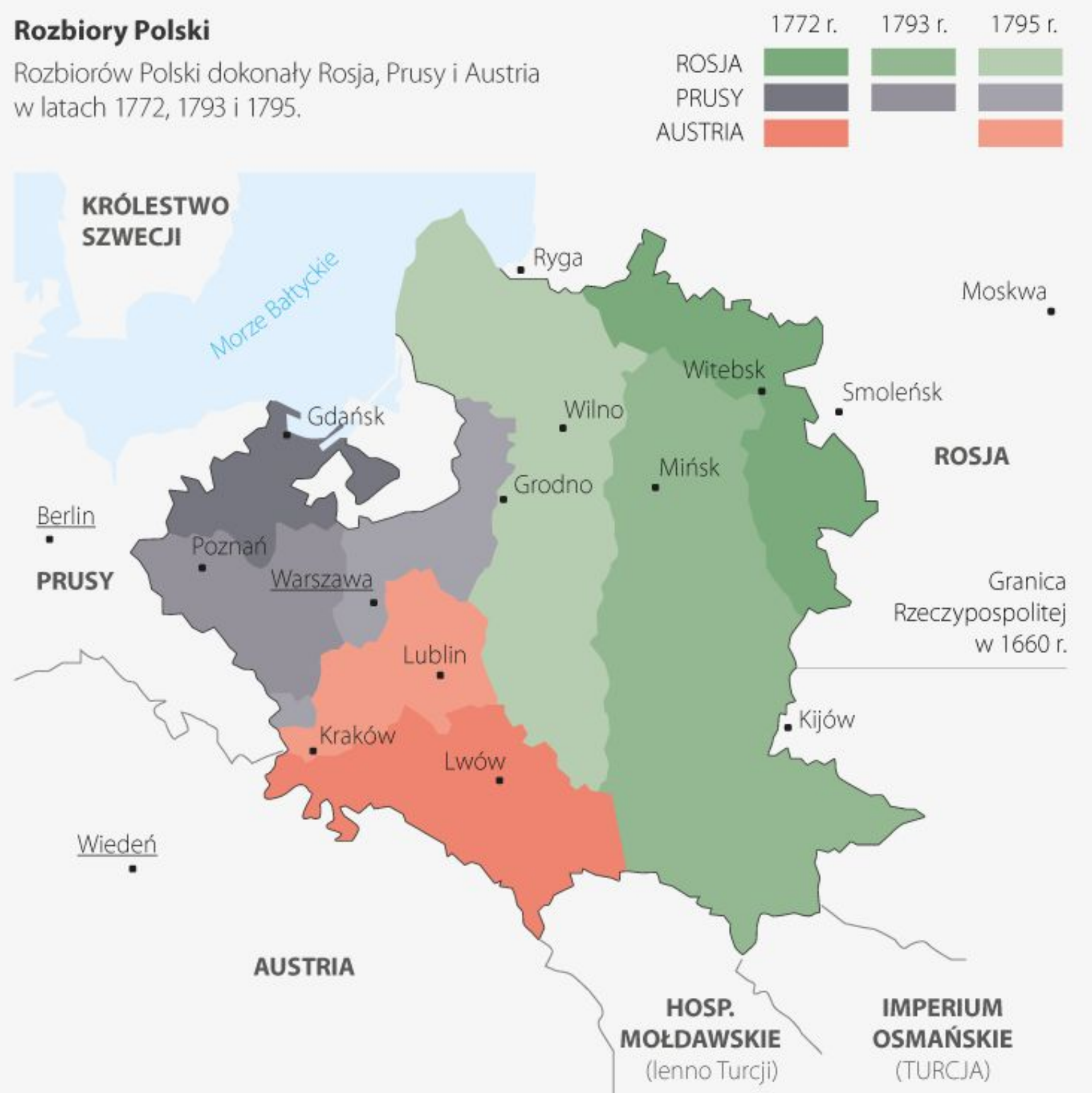

Legenda Orląt Lwowskich

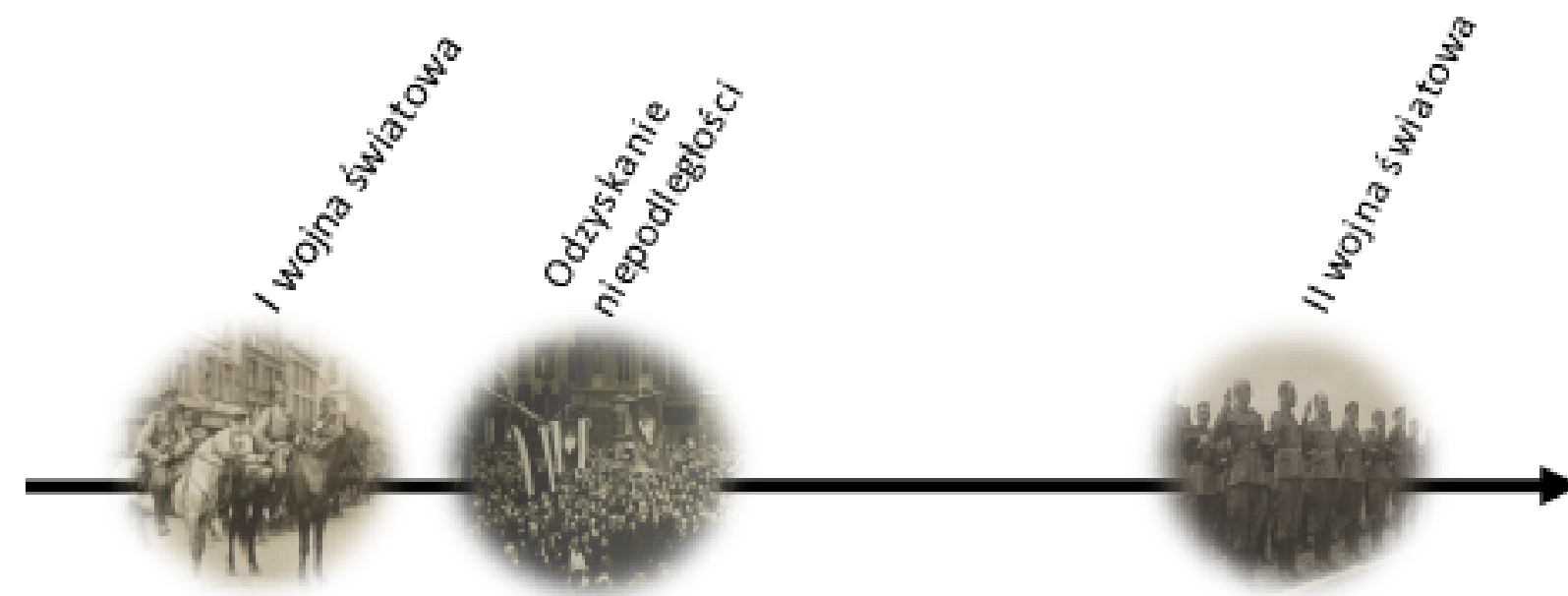
Rozbiory Polski

Rozbiorów Polski dokonały Rosja, Prusy i Austria w latach 1772, 1793 i 1795.

Źródło: dzieje.pl

Źródło: Dzieje.pl

W 1918 r. Polska odzyskała niepodległość po 123 latach zaborów. Odrodzone państwo nie miało jednak ustalonych granic.

Już w 1918 r. rozpoczął się proces kształtowania granic państwa, trwający kilka lat. W tym czasie Polacy podejmowali liczne zmagania. Walczyli m.in. o Śląsk, Wielkopolskę, a także ustanowienie granicy na wschodzie.

Miastem o szczególnym znaczeniu był Lwów. Przez lata znajdował się w granicach państwa polskiego. W XIX i XX w. był ważnym ośrodkiem polskiego życia kulturalnego, politycznego i gospodarczego.

W 1910 r. Lwów był domem dla 206 000 osób, z czego 85% jako język ojczysty, podało język polski. Na język ukraiński wskazało 10% mieszkańców. Zdecydowaną większość społeczności stanowili Polacy, jednak miasto w swoich przyszłych granicach widzieli także Ukraińcy.

*Lwów - Dworzec Główny, ulica Teatralna, Plac Mariacki
Źródło: POLONA*

1 listopada 1918 r. o 3.30 nad ranem oddziały armii ukraińskiej pod dowództwem Dmytra Wytowskiego rozpoczęły zajmowanie Lwowa.

Na terenie miasta przebywało 1,5 tys. żołnierzy ukraińskich, co znacznie ułatwiło im realizację zamierzonego celu. Polscy wojskowi stanowili zaledwie kilkaset osób.

Akcja zajmowania miasta przebiegała sprawnie. Ludność polska, która rano śpieszyła na cmentarze, zobaczyła patrole żołnierzy ukraińskich i niebiesko-żółte chorągwie na budynkach.

*Dmytro Wytowski
Źródło: Kurier Galicyjski*

Polacy natychmiast rozpoczęli obronę Lwowa. Do walki o swój dom stanęli zwykli mieszkańcy miasta.

Powołano Naczelną Komendę Obrony Lwowa, na czele której stanął kpt. Czesław Mączyński. W gronie obrońców miasta znalazło się ponad 400 kobiet, które pełniły funkcje m.in. sanitariuszek, kurierek, wywiadowczyń. Jedną z walczących była Aleksandra Zagórska - organizatorka i komendantka Ochotniczej Legii Kobiet we Lwowie.

Aleksandra Zagórska

Źródło: Muzeum Fortyfikacji i Broni Arsenał

"Orlą lwowskie", Wojciech Kossak
Źródło: Przystanek historia

W walkach o miasto udział wzięli także uczniowie i studenci. Młodych obrońców Lwowa określa się mianem Orląt Lwowskich.

Młodzież stanowiła dużą część mieszkańców, którzy wzięli udział w obronie Lwowa. Liczba walczących uczniów w wieku do 17 lat wynosiła 1421 osób, a najmłodsi mieli 9 lat.

*Antonii Petrykiewicz
Źródło: Biuletyn IPN*

Antoni Petrykiewicz

Antoni urodził się w 1905 r. Pochodził z wielodzietnej rodziny. Cała rodzina Petrykiewiczów brała udział w obronie Lwowa. Antoś w trakcie walk został śmiertelnie ranny. Generał Roman Abraham podał go do odznaczenia Krzyżem Virtuti Militari. Nazwisko to zatwierdził sam Józef Piłsudski. Antoś Petrykiewicz jest najmłodszym kawalerem Krzyża Virtuti Militari. Został pochowany na cmentarzu Orląt Lwowskich we Lwowie.

Jerzy Bitschan
Źródło: Biuletyn IPN

Jerzy Bitschan

Jerzy urodził się w 1904 r. Jego matka Aleksandra Zagórska była komendantką Ochotniczej Legii Kobiet, a ojczym znanym lwowskim lekarzem. Od pierwszych dni walk chciał walczyć, ale powstrzymywał go ojczym. Pewnego dnia chłopiec zostawił ojcu na biurku kartkę z informacją, że idzie walczyć. Nie chciano przyjąć go oddziału z powodu wieku, ale ubłagał dowódcę. Twierdził że spaliłby się ze wstydu gdyby wrócił do domu w momencie gdy ojczym znalazł już jego list. W trakcie walk został postrzelony i zmarł. Został pochowany na cmentarzu Orląt Lwowskich we Lwowie.

Helena Grabska

Helena urodziła się w 1904 r. Rodzina Grabskich pochodziła z okolic Płocka, gdzie informacje o walkach we Lwowie docierały głównie za pośrednictwem Kuriera Płockiego. Dwóch braci Heleny zaciągnęło się do walk. Po ich wyjeździe Helena także chciała zaciągnąć się do wojska, ale w jej przypadku rodzice odmówili. Nic im nie mówiąc, zamiast do szkoły wyruszyła do Lwowa. 11 kwietnia 1919 r. jej pluton został wysłany do ochrony przewiezionego amunicji na Dworzec Główny. Nagle doszło do ataku. Granat ranił Helenę, w skutek czego zmarła. Niedługo potem zginęli też jej bracia. Spoczęła na Cmentarzu Orląt Lwowskich we Lwowie. Otrzymała pośmiertnie Krzyż Walecznych.

Helena Grabska
Źródło: Przystanek historia

Po zaciętych walkach Polakom udało się zwyciężyć. Rankiem 22 listopada 1918 r. Lwów był wolny. Na ratuszu znów zawisła polska flaga.

Nie był to jednak koniec walk. Starcie nie przesądziło o losach ziem wschodnich. Niedługo później Ukraińcy po raz kolejny uderzyli na Lwów i walki trwały prawie do połowy 1919 r.

*"Orlęta", Wojciech Kossak
Źródło: POLONA*

*Pomnik na Cmentarzu Obrońców Lwowa, 1938 r.
Źródło: POLONA*

Bohaterstwo obrońców Lwowa przeszło do legendy. Mieszkańcy miasta uważali, że uczestnicy walk powinni spocząć razem i należy im się wyjątkowy pomnik.

Idea założenia osobnego cmentarza zrodziła się już w 1918 r. Zdecydowano, że cmentarz powstanie na gruntach wykupionych od sióstr Benedyktynek, w przedłużeniu Cmentarza Łyczkowskiego – najstarszej nekropolii Lwowa. Pierwszy pogrzeb odbył się 24 listopada 1918 r.

Konkurs na wykonanie monumentalnego upamiętnienia cmentarza ogłoszono w 1921 r. Wygrał go Rudolf Indruch.

Urodzony w 1892 r. Rudolf Indruch był jednym z obrońców Lwowa. Gdy ogłoszono konkurs na upamiętnienie cmentarza, był w trakcie studiów architektonicznych. Mimo to zwyciężył, przedstawiając najbardziej interesujący projekt. Zmarł przed ukończeniem dzieła, jednak jego wizję kontynuowali inni architekci. Oficjalna ceremonia otwarcia odbyła się w 1938 r.

Rudolf Indruch

Źródło: Instytut Polonika

Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej

Oddział Muzeum Narodowego w Lublinie